

Nordlys 10. februar 1995

Vi er avhengig av hverandre

Av statsminister Gro Harlem Brundtland

Norge er et langstrakt land. Og vi bor spredt her i landet. At det er langt mellom nord og sør kan vi ikke gjøre noe med. Bosettingen kan vi derimot gjøre noe med. Det skal bo folk i alle deler av landet, og levekårene skal være likeverdige.

Flytting fra distriktene til tettsteder og byer har i mange tiår vært et trekk ved samfunnsutviklingen i alle vestlige land. I Norge har vi bremsset denne flyttestrømmen gjennom en aktiv distriktpolitikk, til beste både for distriktene og byene. Vi har klart å bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Forskning og statistikk viser at vi har lykket godt. Gjennomgående har folk i distriktene i dag like gode levekår som folk i sentrale strøk. Dette er resultat av en langvarig og målrettet innsats. Samtidig har det på flere områder vist seg at en bevaring av hovedtrekkene i bosettingsmønsteret også har vært viktig når det gjelder muligheter for framvekst av nye næringsmuligheter.

Selv om hovedtrekkene i bosettingsmønsteret er opprettholdt, har det skjedd en gradvis flytteprosess mot regioner og tettsteder. Dette er en utvikling som ikke har vært mulig å stoppe og jeg tror heller ikke ønskelig. Politikk og politiske tiltak har selvsagt også sine grenser. Vi kan ikke pålegge hvor folk skal bo, men vi kan tilrettelegge for det. Det viser seg nå, at mens folketallet i flere fylker i distriktene gikk ned på 1980-tallet, har folketallet fra 1990 til 1993 økt i alle landets fylker. Denne utviklingen kan ha flere årsaker, men at det også henger sammen med den politikken som er blitt ført, kan det ikke herske noen tvil om.

Da rimer påstandene om at vi har bygget ned de distriktpolitiske virkemidlene svært dårlig. Vi har endret og justert noen virkemidler, det er riktig, men vår samlede distriktpolitiske innsats ligger på et svært høyt nivå. Vi har de seinere åra hatt en utbygging av kommunikasjonene vi knapt noen gang har opplevd maken til, såvel i sentrale strøk som i distriktene. Mange distrikter har opplevd en revolusjon i forbedret kommunikasjon de siste 20 år. Det har gjort at de reelle fysiske avstandene er blitt mindre. Ulempene med å bo langt unna store sentra er blitt mindre.

Aller klarest ser vi det kanskje når det gjelder teletjenester. En telefonsamtale fra Hammerfest til Oslo som i 1990 kostet over 22 kroner koster i dag 7 kroner og 30 øre, altså under en tredjedel. Prisreduksjonen i teletjenestene har vi alle tjent på. Totalt har det spart næringslivet for nesten 4 milliarder kroner og for oss forbrukere har det gitt en besparelse på 2 milliarder kroner. Relativt har folk og bedrifter i distrikts-Norge kommet best ut. Men disse besparelsene kommer ikke av seg selv. De kommer gjennom den måten vårt televerk blir drevet på. Skulle alt være som før, ville også prisene vært deretter.

Jeg forstår at folk blir urolige når Telenor foreslår bemanningsreduksjoner eller når Postverket vil redusere antall kontorer. Men det avgjørende er at folk og bedrifter sikres et godt og likeverdig tilbud av posttjenester til lave priser og god service. Styring av de offentlige bedriftene kan ikke gå ut på at alt skal være som før. Det vi må sørge for er at tjenestetilbudet skal være likeverdig og uavhengig av bosted og at prisene skal være de samme. Regjering og Storting kan ikke bestemme hvor det enkelte kontor skal ligge og hvor mange det skal være som arbeider på hvert av de. Ut fra de politiske retningslinjer som er gitt, må det være opp til bedriftene i samråd med de ansatte å avgjøre det. Det vi skal styre er at tilbudene kommer alle til gode og at prisene er de samme.

Redaktør Ivan Kristoffersen etterlyste i sin kronikk 24. januar "rastløse arbeiderparti-folk fra distriktene som kan fortelle hvorfor og hvilke verdier som må vernes". Min erfaring fra mer enn 20 års politisk arbeid - i regjering, i Stortinget, i sentralstyret og når jeg er ute i distriktene - er at det har vi i høyeste grad. Folk er slett ikke blitt mindre opptatt av likeverdige levekår. Derimot varierer oppfatningene om hva likeverdige levekår faktisk er.

Vi har de seinere åra fått større oppmerksomhet om levekårene i våre større byer. Det skyldes ikke at det er "noen sentrale politikere i Oslo-gryta" som har funnet på det, og at de har "vunnet" over distriktsinteressene. Nei, levekårsundersøkelser og forskning har påvist at en av de største forskjellene i levekår i Norge i dag finner vi innad i de større byene. Selv om det i hovedsak må være de enkelte byers ansvar å rette opp dette, har regjering og Storting også et ansvar. Vi har fått lagt inn et storbykriterium i overføringssystemet til kommunene og vi har nylig lagt fram en storbymelding med det formål at vi skal få gjort mer og få mer ut av innsatsen.

Men det vi har gjort her har jo ikke gått på bekostning av distriktene. Det hadde vært storbyene lite til hjelp hvis bedre levekår der skulle føre til større ulikheter og fraflytting i distriktene. Derfor blir det så meningsløst å sette by og land opp mot hverandre. Utgangspunktet for vår politikk er at by og land er gjensidig avhengig av hverandre. I et slikt perspektiv har debatten om hvem som bidrar mest til verdiskapingen liten verdi. Politikken overfor distriktsregioner og byer må ses i sammenheng og tilpasses de utviklingsmulighetene og behovene de ulike regionene har.